

У цьому контексті доцільним видається вдосконалення механізму судового контролю за дотриманням права сторони захисту на доступ до матеріалів кримінального провадження, а також посилення процесуальної відповідальності прокурора за безпідставне невиконання вимог КПК України щодо відкриття матеріалів стороні захисту.

Отже, забезпечення ефективного доступу адвоката до матеріалів кримінального провадження є не лише процесуальною гарантією реалізації права на захист, а й важливим елементом забезпечення верховенства права, довіри до правосуддя та національної безпеки держави в умовах сучасних викликів.

Список використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
2. Органи кримінального переслідування зобов'язані надати стороні захисту доступ до всіх матеріалів, зібраних під час досудового розслідування – позиція ЄСПЛ. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/329345>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text..>
4. Право на справедливий суд: практика ЄСПЛ та особливості національного правозастосування. URL: https://www.hsa.org.ua/blog/pravo-na-spravedlivii-sud-praktika-jespl-ta-osoblivosti-nacionalnogo-pravozastosuvannia?utm_source=chatgpt.com.
5. Salduz v. Turkey, judgment of 27 November 2008. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:\[%22001-117602%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:[%22001-117602%22]}).

Хоменко Ігор Володимирович, співробітник Служби безпеки України, кандидат юридичних наук

РІВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ НСРД В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

В умовах дії особливих правових режимів традиційні засоби розслідування у багатьох випадках не дозволяють досягти бажаного результату, ведуть до втрати доказів, а іноді ставлять під загрозу життя і здоров'я учасників кримінального провадження [1, с. 156]. У таких умовах звичайна система досудового розслідування, в силу низки причин об'єктивного і суб'єктивного характеру, є неприйнятною. Враховуючи зазначене із початком агресії РФ, коли був уведений воєнний стан на всій території України, виникла необхідність додаткового регулювання забезпечення досудового розслідування в умовах особливого режиму, що обумовило особливості нормативно-правового регулювання НСРД в умовах особливого режиму досудового розслідування.

Нормативно-правове регулювання НСРД в умовах особливого режиму досудового розслідування – це процес прийняття, зміни або скасування правових норм, які регламентують підготовку та проведення НСРД під час воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції чи заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії РФ та/або інших держав проти України, що характеризується рядом факторів дестабілізуючого характеру, які унеможливають ведення досудового розслідування в межах існуючого нормативно-правового регулювання.

Правова регламентація проведення НСРД в особливих умовах досудового розслідування складається з наступних змістовних рівнів: рівень, що передбачає закріплення можливості проведення НСРД в умовах особливого режиму досудового розслідування; рівень, що визначає відповідність таких обмежень міжнародним угодам, до яких приєдналась Україна; рівень, що охоплює ЗУ, які регламентують НСРД та визначають умови їх проведення; рівень, що охоплює ЗУ, які «звужують» умови НСРД з врахуванням їх проведення під час дії особливих правових режимів досудового розслідування; рівень, що складають нормативні акти, які визначають механізм проведення НСРД; рівень, що складають нормативні акти, які визначають тактику та особливості проведення НСРД в умовах особливих правових режимів досудового розслідування; рівень, що складають нормативні акти, які регламентують взаємодію між суб'єктами, які здійснюють НСРД.

Зазначені нормативні акти вирішують ряд завдань щодо проведення НСРД в умовах особливих правових режимів досудового розслідування, а саме:

– надають можливість Генеральному прокурору, керівнику обласної прокуратури, їх першим заступникам і заступникам своєю постановою доручати здійснення досудового розслідування іншим органам досудового розслідування не лише у разі неефективності здійснення досудового розслідування, а також за наявності об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування відповідного органу досудового розслідування чи здійсненням ним досудового розслідування в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану;

– визначають правила створення керівником органу досудового розслідування міжвідомчих слідчих груп на підставі постанови, погодженої з керівниками відповідних органів досудового розслідування;

– надають керівнику органу прокуратури в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану користуватися повноваженнями слідчого судді, передбаченими певними статтями КПК України, у випадку відсутності об'єктивної можливості їх виконання слідчим суддею;

– регламентують механізм початку досудового розслідування без реєстрації кримінального провадження у ЄРДР, в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану;

– визначають строки провадження НСРД, у разі припинення (скасування) в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану, якщо була відсутня об'єктивна можливість їх своєчасного здійснення;

– регламентують правила територіальної підсудності кримінальних проваджень в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану;

– визначають вид та порядок оформлення процесуальних документів, які містять дозвіл на проведення НСРД в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану.

Список використаних джерел

1. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 Харків, 2018. 263 с.

Худякова Наталія Юрійвна, доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки НАВС, кандидат юридичних наук, доцент;

Данильченко Владислав Анатолійович, доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки НАВС, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ ЗАСОБАМИ ТАКТИКИ САМОЗАХИСТУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ЗАГРОЗ

Умови воєнного стану суттєво підвищують вимоги до рівня професійної підготовленості працівників сектору безпеки й оборони, зокрема правоохоронців [2]. Це зумовлено розширенням спектра службових завдань, які виконують працівники Національної поліції в умовах сучасних безпекових викликів. Йдеться не лише про забезпечення публічної безпеки та порядку, а й про реагування на кризові ситуації, участь у стабілізаційних заходах, протидію диверсійним виявам, виконання завдань на деокупованих територіях, евакуаційних заходах і забезпеченні правопорядку в умовах підвищеної суспільної напруженості. За таких обставин особливої актуальності набуває проблема формування професійної готовності майбутніх правоохоронців до ефективних дій у ситуаціях підвищеного ризику, фізичного протистояння та значного психоемоційного навантаження. Водночас сучасна специфіка службової діяльності правоохоронців потребує належного рівня сформованості навичок особистої безпеки, швидкого реагування на зміну обставин і здатності діяти в умовах обмеженого часу й простору.

Аналіз практики службової діяльності правоохоронців свідчить, що недостатній рівень професійної підготовленості може призводити до помилок під час виконання службових завдань, неправомірного застосування заходів поліцейського примусу, перевищення меж необхідної оборони та неефективних дій у конфліктних ситуаціях [1; 3]. Особливо це виявляється під час затримання правопорушників, припинення агресивної поведінки, дій у натовпі або в умовах раптового нападу. Такі обставини актуалізують необхідність удосконалення професійного навчання майбутніх офіцерів поліції, зокрема шляхом посилення практичного компонента освітнього процесу та впровадження сучасних методик формування навичок тактики самозахисту. У сучасних умовах тактику самозахисту слід розглядати не лише як елемент спеціальної фізичної підготовки, а як комплексну систему професійних дій, спрямованих на забезпечення особистої безпеки правоохоронця, правомірне застосування сили й ефективне виконання службових завдань [3; 6].

У сучасному науковому дискурсі професійну готовність правоохоронця розглядають як інтегративне особистісне утворення, що охоплює систему теоретичних знань, практичних умінь і навичок, психологічних рис, ціннісних орієнтацій та мотиваційних настанов, необхідних для ефективного виконання службових завдань [8]. Водночас важливим компонентом професійної готовності працівника поліції є здатність діяти в умовах фізичного протистояння, вчасно оцінювати рівень загрози, ухвалювати